

güneş ışığına maruz kalma ve kanser riski

Aktinik Keratozis

Aktinik keratozisin nasıl oluştuğunun ve görünüşünün bilinmesi, hastalığın erken teşhisinde oldukça önemlidir. Eczacı hastalık ve oluşumu hakkında yeterli bilgiye sahip olarak hastaları önceden bilinçlendirebilir.

Eczacı güneşte fazla kalmanın zararlı etkilerinin olduğu, deride görülen erken yaşlanma ve kırışıklık oluşumunu da artırdığı konusunda eczanesine gelen hastaları aydınlatmalıdır .

Deri kanserlerinin %90'ının güneş ışığından kaynaklandığı düşünülürse, eczacının hastaları ve risk faktörü yüksek kişileri önceden uyarmasındaki önem daha iyi anlaşılabilir.

Aktinik Keratozis

Oluşumu

Deri, güneş yanığı sonucu bronzlaşma kapasitesine sahip değildir. Işığa yanık oluşturmada maruz kalma ile oluşan bronzlaşmada, derinin pigment hücrelerinin artışı söz konusudur ancak bu da uzun yaşam dönemi boyunca derinin dermal ve epidermal hücrelerinde birikici hasarlara hatta deri kanserine neden olabilmektedir. Deride oluşan hasar, deri tarafında absorplanan ultraviyole radyasyonunun şiddetine bağlıdır. Dış ortamlarda daha fazla zaman geçiren, güneş ışınlarına daha fazla maruz kalan kişilerde kanser öncesi gelişmeler olarak da bilinen, ışıkla oluşan, keratozis veya aktinik keratozis gelişme riski daha fazladır.

Aslında eczacıların, işlerinden dolayı daha fazla güneş ışığına maruz kalan kişilerde (tarım ile uğraşan kişiler, su sporları ile uğraşan kişiler vb.) bu rahatsızlıkların ortaya çıkabileceğini düşünmek yerine kişilerin deri veya cilt özelliklerine göre konuyu değerlendirmeleri gerekir.

Açık tenli, açık göz rengine sahip kişiler özellikle güneş ışığı ile oluşabilecek epidermal cilt hasarlarına daha yatkındırlar.

Görünüm

Aktinik keratozis deride zımpara kağıdı görünümüne sahip bölgelerle karakterize deri hasarı oluşturur. Bunlar güneş ışığına daha çok maruz kalan cilt bölgelerinde (yüz, kulaklar, ellerin üstü ve kollar gibi) daha iyi tanımlanabilirler. Bu hasarlı bölgeler

el ile kontrol edilince sert keskin olarak hissedilir ve renkleri griden daha koyu renklere doğrudur.

Kanserle İlişkisi

Aktinik keratosiz, kansere (squamoöz cell carcinoma) dönüşebilir ancak erken dönemde teşhis edilirse tedavi edilebilir. Eğer teşhiste bazı şüpheler varsa biyopsi alınması kesin tanı konmasını sağlar. Eğer tümörler tam olarak tedavi edilmez ise gözlere, kulaklar ve buruna da geçebilir. Hayati organlarda metastaz olması nadiren görülür ancak bu durumda sonuç ölümcüldür. Metastazlar genellikle dudaklar, mukozal membranlar veya deride kronik enflamasyonun olduğu yerlerde görülmektedir.

Tedavisi

Orta şiddetteki hastalıkta güneş ışığına maruziyetin azaltılması hastalığın gerilemesini sağlar. Her bir hasarlı deri bölgesinin lokal anestezi altında sıvı azotla dondurularak (cryoteraphy) temizlenmesi genellikle yeterli bir tedavidir. Deri hasarının olduğu

durumlarda yerel olarak %1-2 5-Florourasil kreminin uygulanması gerekebilir. Dirençli bölgeler için ya daha yüksek konsantrasyonlar kullanılır ya da tretionin kremi ile karışımları kullanılabilir.

Günde bir iki defa krem uygulanması gereklidir ancak gözler ve mukozal bölgeler korunmalıdır. Preparatların üreticileri tarafından önerilen kullanım şekli ve preparatın deri üzerinde kalma süresine dikkat edilmelidir. Eczacının, eritemin ve yanmanın ilerleyen şekilde iki hafta içinde ülserasyonla sonuçlanacağı ve re-epitelizasyonun takip eden iki haftada oluşabileceği konusunda hastayı bilgilendirmelidir. Hasta ülserasyon oluştuğundan sonra 5-Florourasil kullanımını kesmelidir. Tam iyileşme iki ay kadar sürmektedir.

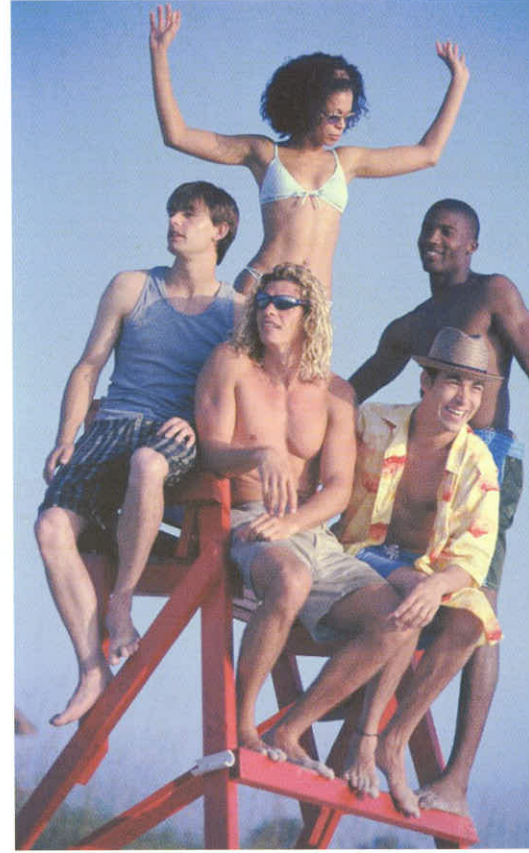
İşığa hassasiyeti artıran ilâçlara dikkat

İşığa aşırı hassasiyet oluşturabilen bazı ilâçlar (tetrasiklinler, tiyazidler, sulfonamidler ve kinolonlar gibi) konusunda da eczacı hastaları uyarmalıdır. Bu ilâçları kullanan kişilerin yaz aylarında ışıktan

koruyucu giysiler giymeleri ve güneşe çıkmaları gerektiği kendilerine hatırlatılmalıdır.

Yrd. Doç. Dr. Tuncer Değim

Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

İNTERNETTEN FIKRA GİBİ OLAYLAR

Hani şu İETT'nin yeşil otobüsleri var ya; çevreci ABS frenli olanlar.. Gayet güzel bir gün, herkes kendi kıvamında ve tadında yolculuk ederken, birden bir telefon sesiyle irkildik. Adam çalan telefonu açtı ve konuşmaya başladı. Biraz argosu rahatsız ediyordu çevreyi ama, asıl rahatsızlık veren kapalı olması gereken telefonun açık ve kullanılabilir vaziyette olmasıydı.

Tabii çok geçmeden İETT şoförünün sesi duyuldu;

- Beyfendi cep telefonuyla bu otobüste konuşmanız yasak! Adam hiç aldırmadan konuşmaya devam etti. Şoför tekrar uyardı:
- Beyfendi kime diyorum, cep telefonuyla konuşmanız yasak!

Adam hala konuşuyor hiç tınmıyor. Şoför daha fazla dayanamadı bir hissimla el frenini çektiği gibi, caart diye durdurdu otobüsü ve adamın tepesine dikildi:

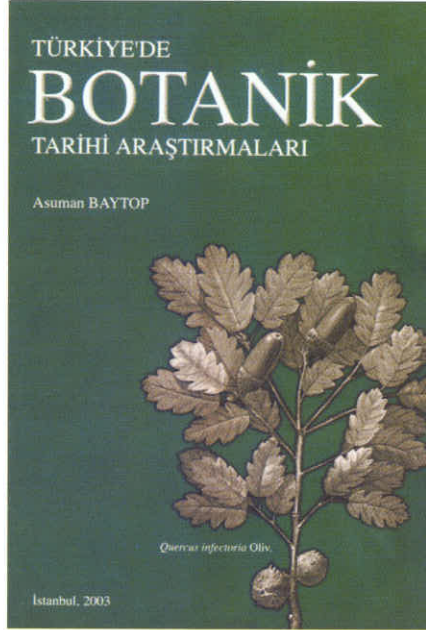
- Kardeşim ne laf anlamaz adamsın sen! Bu otobüste cep telefonuyla konuşamazsın. Yasak!

Şoförün bu hiddetli hareketinin ardından telefonla konuşan adam bir an duraksadı ve telefonda konuştuğu kişiye döner;

- Aloo, Hilmi abi benim bu otobüste cep telefonuyla konuşmam yasakmış abi. Naapalım abi, tamam sen konuş ben sadece dinliyorum abiiii.

sizin için seçtiklerimiz

TÜRKİYE'DE BOTANİK TARİHİ ARAŞTIRMALARI

Prof. Dr. Asuman Baytop

Değerli Hocamız Prof. Dr. Asuman Baytop'un emekli olduktan sonra yayınladığı yeni bir eser. Yayına, Prof. Dr. Feza Günergun tarafından hazırlanmış, 510 sayfalık dev bir eser. Kitap, Seyahatnameler, Türkiye bitkilerinin saptanmasında büyük emekleri olan araştırmacılar, Osmanlı Döneminde Türkiye'de botanik eğitimi, 1933 Üniversite Reformu'nun ilk botanik öğretim üyeleri, Farmasötik Botanik ders kitapları, İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbariumu, Diğer konular olmak üzere 8 bölümden meydana gelmiş.

Seyahatnamelerin ilk makalesi, 1546-49 yılları (Kanuni zamanı) arasında o günkü Osmanlı topraklarından, Yunanistan, Mısır, Filistin, Batı Suriye, Anadolu ve Trakya'yı gezen Pierre Belon'un seyahatnamesinde belirttiği Anadolu bitkileri ile ilgili. Bu kısımda, daha çok yabancı seyyahlardan alınan bilgiler var ama Evliya Çelebi Seyahatnamesi ve seyyahların hayat hikâyeleri de unutulmamış.

İkinci Bölümde, P.H. Davis, A. Huber-Morath, E. Boissier hakkında ayrıntılı bilgiler bulmak mümkün. Osmanlı döneminde modern botanik başlanması ve gelişmesi, ilk botanikçiler, hayat hikâyeleri, neler yaptıkları ise 3. Bölümde. 1933 Üniversite Reformu'nda eski hocaların yerine kimler geldi? Neler yaptılar? Prof. Dr. A. Heilbronn'un Türk bilimine, botanik ve eczacılığına kazandırdıkları ise 4. Bölümde yer alıyor.

Farmasötik Botanik kitapları, İ.Ü. Ecz. Fakültesi Farmasötik Botanik ABD'da yapılan araştırmalar ve İ.Ü. Ecz. Fakültesi Herbariumu ve Türk Botaniği ile ilgili diğer konular son 4 bölümde.

Makalelerin İngilizce özetleri de verilmiş. Pek çok kaynağın asıllarını da görmek mümkün. Akıcı bir dille yazılmış, eczacı, botanikçi ve bilim tarihi ile ilgilenen herkesin muhakkak sahip olması gerekli bir kaynak eser.

isteme adresi
fezagun@attglobal.net

İLK YARDIM EL KİTABI

İNKILAP KİTABEVİ

Eczanede bulunması gereken pratik bir kaynak. İçeriği şu şekilde:

- Açıklayıcı şema ve resimlerle örneklendirilmiş ilkyardım yöntemleri.
- Ayrıntılı anatomik bilgilerle zenginleştirilmiş maddeler.
- Kolay kullanım için sayfa kenarları ayrı ayrı renklendirilmiş bölümler.

Kısaca hızlı başvuru için hazırlanmış mini bir ilkyardım kitapçığı.

GELİBOLU UZUN BEYAZ BULUT

Buket Uzuner

EVEREST YAYINLARI

2000 yılında, Çanakkale Savaşları'nda ölen büyük dedesinin kayıp mezarını aramak için Gelibolu'ya gelen Yeni Zelandalı genç bir kadın ile Çanakkale Milli Parkı'nda bastonuyla dolaşan Türk Nine'nin seksen beş yıllık sırrı açığa kavuştururlarken yaşadıkları duygusal anlar...

1915 yılında Çanakkale'de Osmanlı teğmeni Ali Osman Bey ile Anzak Er Alistair John Taylor'ın birlikte insanlığa verdiği ders...

Tarih meraklılarının bir solukta okuyacakları bir kitap. Aynı adam aynı savaşta iki düşman ülkede savaş kahramanı olur mu? Veya, tarih düz okunacak bir metin midir? Ve tarih yeniden yazılmalı mıdır?

Buket Uzuner, romancılığının doruklarında bir başyapıtı daha imza atıyor.

Ecz. S. Görkem UZER

Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi